

**Aanvulling 2 op de subsidie-aanvraag bij de Stichting TQ-NL
Openbare Basisschool De Kleine Beer te Berlicum – Tessa van Zadelhoff
Mei 2006**

Graag ziet het bestuur een nadere uitwerking van 1 leerlijn of 1 groep leerlijnen, met 1 of enkele uitgewerkte lesideeën.

Om dit voorbeeld nader uit te werken heb ik de leerlijn aardrijkskunde groep 8 genomen. De school heeft de methode 'wijzer door de wereld' maar gebruikt deze slechts als leidraad. De onderwerpen die in dit leerjaar aan bod komen zijn;

1. De wereld
2. Welkom in Amerika
3. Het platteland van Afrika
4. Zon en aarde
5. Tussen oost en west (Midden-Oosten en Noord-Afrika)
6. Een reis naar het oosten (Azie)
7. Een wereld vol mensen

Daarnaast maken alle leerlingen een landenpresentatie over een land buiten Europa (bijlage 1 handleiding landenspreekbeurt).

Het onderwerp zon en aarde heb ik hieronder verder uitgewerkt;

Les 1 aardkorst, aardbevingen, gebergtevorming en erosie

Intro: Filmpje beeldbank schooltelevisie over de opbouw van de aarde

Keuze-opdrachten ter verwerking:

1. **Maak de internetles 'de aarde beefde' (bijlage 2)**
2. **Schrijf een verhaal over iemand die te maken krijgt met een natuurramp (vulkaanuitbarsting, aardbeving, overstroming, orkaan enz.) Maak ook een illustratie bij je verhaal (tekening, Paint, enz.)**
3. **Knutsel een 'werkende' vulkaan in elkaar. (bijlage 3)**
4. **Maak een van de volgende webkwesties via de website van www.webkwestie.nl**

aardbevingen

aardbevingen en vulkanen

vulkaan, wil jij bij een vulkaan wonen?

5. **Maak een presentatie waarin je uitlegt hoe het kan dat er bergen ontstaan en hoe bergen kunnen verwerken. Lees hiervoor hoofdstuk 4.1. op 36 en 37 van je boek. Zorg dat je in je presentatie ook plaatjes plaatst die het voor je klasgenoten duidelijk maken hoe dit in zijn werk gaat.**
6. **Maak een quiz waarin je de leerstof uit de samenvatting 'zon en aarde deel 1' verwerkt. De quiz moet af te spelen zijn via het Activboard. Je kunt hem maken in PowerPoint of met Hot Potatoes.**
7. **Leg uit hoe de verschillende aardschollen op hun plek zijn komen te liggen. Je mag er een verhaal van maken of een presentatie.**

Les 2 Klimaat en landschap

Intro: Filmpje schooltelevisie beeldbank: de zon geeft ons warmte, maar niet overal evenveel...

<http://beeldbank.schooltv.nl/hi/index.jsp?povo=vo#c=2108,t=23664,u=26186,p=5>

Keuze-opdrachten ter verwerking

1.

Maak de earthquest over klimaten

<http://www.gerarddummer.nl/onderwijs/earthquest/klimaten/index.htm>

2.

Maak een presentatie op de computer (PowerPoint) waarin je uitlegt wat een klimaat is. Je moet de volgende dingen in ieder geval uitleggen;

Wat is een klimaat?

Wat is het verschil tussen weer en klimaat?

Welke klimaten zijn er en wat zijn de kenmerken van ieder klimaat?

Kan een klimaat veranderen en als je hierop met ja antwoordt, hoe gaat dat dan?

Welk klimaat hebben we in Nederland? Wat moet je meenemen wanneer je op vakantie gaat naar een land met een poolklimaat, woestijnklimaat of zeeklimaat?

Kleed je presentatie aan met plaatjes die je bijvoorbeeld van Internet afhaalt.

3.

Kies een bepaald klimaat uit. Maak een collage met plaatjes en berichtjes die bij dit klimaat horen. Plak op je collage ook een wereldkaartje waarop je de gebieden aangeeft waar dit klimaat voorkomt.

4.

Maak werkblad 4.2 (methodeles) over klimaat en landschap

5.

Veel mensen maken een bagagelijst voordat ze op vakantie gaan zodat ze niets vergeten mee te nemen. Maak jij nou eens bagagelijsten voor iemand die naar Lapland, iemand die naar Tanzania, iemand die naar Oostenrijk (dorpje op 1550 meter hoogte) en iemand die naar Corsica op vakantie gaat. Misschien heb je iets aan de websites www.meenemen.nl en www.landenweb.net Zorg voor een mooie lay-out en besteed aandacht aan spelling, lettertype en illustraties.

Les 3 – De invloed van de mens

Intro: klokhuisfilmpje – vragen van kinderen (vvk) – wat is de invloed van de onzonlaag en het broeikaseffect op de aarde

We maken een mindmap op het Activboard van de gevolgen die invloeden van de mens hebben op ons milieu.

Keuze-opdrachten ter verwerking

1.

Maak een folder met informatie over het broeikaseffect en waarin je ook tips geeft wat mensen kunnen doen tegen het broeikaseffect. Deze folder maak je op de computer in een programma als Word of Publisher. Maak zelf plaatjes b.v. met Paint of met digitale foto's die je in je folder verwerkt.

2.

Maak de internetles over het verdrag van Kyoto (bron www.leerkracht.nl)

3.

Maak een onderzoek van ongeveer tien vragen over de oorzaken en gevolgen van het broeikaseffect die je per mail stelt aan b.v. de kinderen van groep 7. Werk de antwoorden die je gekregen hebt uit in een conclusie compleet met grafiekjes waarin staat hoe vaak een bepaald antwoord gegeven is. Je moet minstens van tien personen antwoord op je vragen hebben gekregen. Laat de vragen voor je ze stelt even goedkeuren. De resultaten van je onderzoek presenteer je later aan de groep en op de website.

4.

Schrijf een verhaal over hoe jij denkt dat de aarde er over 100 jaar uitziet wanneer er niets aan het broeikaseffect gedaan wordt.

5.

Maak een affiche waarmee je waarschuwt tegen een van de volgende dingen;

- **gevolgen van de kap van het regenwoud of de oerbossen**
- **gevolgen van lang in de zon liggen**
- **gevolgen van de steeds grotere uitstoot van CO₂**

Extra:

Speel de games op <http://www.energysurvival.nl/site/games.php>

Naast een uitwerking van een leerlijn, ziet het bestuur graag een beschrijving van de rol van de leerlingen hierin. Wat komen ze tegen, welke vaardigheden worden verworven en welke kerndoelen worden bereikt door het volgen van deze leerlijn.

De leerlingen kiezen zelf een manier waarop ze met de leerstof aan de slag willen gaan. Op deze manier willen we de betrokkenheid van onze leerlingen bij hun eigen leerproces vergroten. De leerlijn is voor de leerlingen zichtbaar op de computer. Wanneer rondom een bepaald onderwerp gewerkt wordt kan de leerling kiezen uit een aantal verwerkingsvormen die in de digitale database zijn opgenomen compleet met bijlagen enz. Deze database groeit, leerkrachten en leerlingen mogen verwerkingsvormen toevoegen. De rol van de leerkracht bestaat uit het introduceren van het thema, het inspelen op onderwerpen die de interesse van de leerlingen hebben, het observeren, stimuleren en indien nodig motiveren van de leerlingen. Daarnaast heeft hij een rol in de beoordeling van het eindproduct en het bewaken van de voortgang van de leerling.

De algemene doelen zoals deze in de pre-ambule van de herziene kerndoelen (2006) staan beschreven zijn zeker op deze werkwijze van toepassing. Het gaat hierbij om een goede werkhouding, aanleren van leerstrategieën, reflectie op eigen handelen en leren, uitdrukken van eigen gedachten en gevoelens, respectvol luisteren en kritiseren van anderen, verwerven en verwerken van informatie, ontwikkelen van zelfvertrouwen, respectvol en verantwoordelijk omgaan met elkaar en zorg en waardering van de leeromgeving.

Taaldoelen worden waar mogelijk gekoppeld aan de opdrachten rondom aardrijkskunde, geschiedenis, natuur en techniek. Ook kunstzinnige vorming wordt vaak gekoppeld aan voorgenoemde zaakvakken. De vastgestelde kerndoelen rondom oriëntatie op jezelf en de wereld worden natuurlijk gedurende de jaren in de basisschool ook behaald.

De producten die de leerlingen maken worden aan de leerkracht gemaild en in de portfoliomap op het netwerk geplaatst. De leerkracht geeft een waardering per e-mail die door de leerlingen ook in het portfolio kan worden

opgenomen. Sommige opdrachten worden ook beoordeeld door medeleerlingen en ook deze reacties worden in het portfolio geplaatst. Dit portfolio bestaat momenteel nog uit een map met documenten op het netwerk van de school met daarbij een soort cv wat door de leerlingen zelf wordt opgesteld en bijgehouden. Van creatieve opdrachten wordt een digitale foto gemaakt die aan het portfolio wordt toegevoegd.

Welke ICT-tools moeten door de leerlingen worden ingezet, hoe worden ze daarin ondersteund en door wie.

Pc met besturingssysteem en officepakket

Digitale camera en fotobewerkingsprogramma

Microfoon en de geluidsrecorder (b.v. digitale prentenboeken)

Activboard

Internet en e-mail

Databasprogramma

ELO of portfoliosoftware (nu nog netwerkmap)

Games zoals b.v. crazy machines

Mindmappingsoftware

Software om podcasts te bewerken

MP3-spelers

Leerlingen leren op De Kleine Beer vanaf groep 3 gericht een aantal ICT-vaardigheden. In groep 3 worden de leerlingen geholpen door groep 8-leerlingen bij het aanleren van een aantal basisvaardigheden (opslaan in netwerkmap, basis Word, introductie internet en e-mail). Hierbij wordt zoveel mogelijk gekeken naar wat leerlingen al kunnen. Voor veel voorkomende handelingen b.v. het invoegen van effecten in Powerpoint zijn hulpkaarten gemaakt. De ervaring leert dat leerlingen (en ook leerkrachten ;-)) veel leren van wat ze bij elkaar zien. Het ontwikkelen van ict-vaardigheden gaat dan ook prima zonder speciale methode. Daarnaast wordt er door de leerkracht aandacht besteed aan veilig internetgebruik, mediawijsheid en zaken als opzoekvaardigheden.

Ter ondersteuning tijdens het werk is de leerkracht op de achtergrond aanwezig. Daarnaast beschikt elke klas over een stagiaire onderwijsassistent die de leerlingen ook kan ondersteunen.

Op grond waarvan dient een leerling een keuze voor deze leerlijn te maken en hoe wordt gestuurd welke opdrachten de leerling hierbij maakt.

Een leerling maakt zelf een keuze uit de verschillende werkvormen die aangeboden worden. Bepaalde opdrachten vragen minder tijd dan andere opdrachten daar wordt door de leerkracht rekening mee worden gehouden. De leerlingen worden door de leerkracht actief gestimuleerd om met wisselende werkvormen aan de slag te gaan. Daarnaast wordt er op toegezien dat niet steeds dezelfde kinderen met elkaar samenwerken. Aan de hand van de verzameling werkstukken in het portfolio en competenties die een individuele leerling nog sterker zou moeten ontwikkelen kan de leerkracht een leerling in een bepaalde richting sturen. Zoveel mogelijk willen we echter uitgaan van de eigen keuzen die de leerling maakt.

Daarnaast ontvangt het bestuur graag een korte beschrijving van de overdraagbare onderdelen uit je project en een voorstel hoe je deze onderdelen overdraagbaar wilt maken tbv andere scholen.

De lessuggesties en lessen die door ons ontwikkeld worden alsmede de werkwijze willen we openbaar maken voor andere scholen via een website. Sinds enkele jaren hebben we op de website van onze school www.dekleinebeer.net eigengemaakte samenvattingen staan van de hoofdstukken geschiedenis en aardrijkskunde voor de groepen 5 t/m 8. We krijgen enorm veel reacties van kinderen, scholen en ouders vanuit het hele land die deze actie zeer waarderen. Zie hiervoor de reacties te vinden onder het kopje 'proefwerken'. Inmiddels is een tweede site geopend waarop we gratis door ons ontwikkelde Activboardlessen aan andere scholen willen aanbieden.